

*Яременко Кіра Віталіївна,
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Приватна детективна (розшукова) діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, збереження професійної таємниці, конфіденційності, взаємодії із правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами [1, с. 147].

Суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності надають на платній договірній основі детективні послуги клієнтам з метою захисту їхніх законних прав та інтересів.

Суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності здійснюють детективну діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави.

Суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності можуть здійснювати детективну діяльність індивідуально або через приватні детективні підприємства (агентства).

Приватний детектив – фізична особа, яка здійснює приватну детективну (розшукову) діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим законом. Приватна детективна (розшукова) діяльність – дозволена органами Національної поліції України незалежна професійна діяльність приватних детективів або приватних детективних підприємств (агентств) з надання клієнтам на платній договірній основі детективних послуг з метою захисту їхніх законних прав та інтересів на підставах та в порядку, що передбачені цим законом. У проекті Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» було запропоновано такі завдання, покладені на приватні детективні агентства, серед яких у межах запобігання можна виокремити:

1) збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинстві, на договірній основі із сторонами судового процесу;

2) пошук осіб, місцезнаходження яких невідоме, з'ясування причин та обставин їх зникнення, можливостей і умов їх повернення, розшук осіб, які

втратили родинні або дружні зв'язки;

3) розшук зниклого (втраченого або викраденого) майна, предметів і тварин;

4) здійснення заходів з відтворення втраченої (зниклої) інформації з питань законних прав та інтересів замовника;

5) виявлення фактів незаконного (несанкціонованого) збирання з метою використання відомостей, що становлять комерційну таємницю замовника, або їх розголошення, а також фактів незаконного (несанкціонованого) збирання конфіденційної інформації стосовно фізичних осіб;

6) пошук, виявлення та фіксування фактів незаконного використання прав інтелектуальної власності, що належать замовнику, а також випадків недобросовісної конкуренції;

7) пошук боржників та осіб, які ухиляються від виконання своїх договірних зобов'язань;

8) забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом (конфіденційної, службової, таємної) замовника приватних детективних (розшукових) послуг [2].

На суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності не розповсюджується дія законів, що регулюють правовий статус працівників правоохоронних органів. Будь-яка професійна діяльність, що здійснюється у встановленому законом порядку, повинна ґрунтуватися на певних принципах.

Необхідність запровадження стандартів поведінки приватних детективів зумовлена потребами суспільства, а також реаліями теперішнього часу.

До основних принципів приватної детективної (розшукової) діяльності відносять: принцип верховенства права, законності, дотримання прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, збереження професійної таємниці, конфіденційності, взаємодії із правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами. Окрім цього, не слід забувати і про загальні та професійні етичні принципи поведінки в суспільстві, якими повинні керуватися приватні детективи. Саме професійна етика, досліджуючи специфіку конкретної професії крізь призму моральних принципів суспільства, практику відхилення від норм моралі у визначених сферах суспільних відносин, закономірності і наслідки, що виникають при цьому, дає можливість виробити деонтологічні правила поведінки членів певної професійної групи, що відповідають етичним вимогам суспільства і держави.

Відповідно до положень, принципами приватної детективної діяльності є:

- незалежність від стороннього впливу;
- чесність;
- здійснення діяльності відповідно до правил гідності професії;
- дотримання інтересів клієнта; - дотримання професійної таємниці;
- об'єктивна істина та достовірність інформації.

Крім того, закріплюються обов'язки приватних детективів у відносинах із колегами, клієнтами, органами правосуддя, слідства, розкриваються зміст «професійної таємниці» приватного детектива, правила та принципи її

дотримання, а також правила рекламування своєї професійної діяльності.

Однією з особливих потреб людини є дотримання та забезпечення її прав та свобод, що й стало однією з передумов виникнення деонтології юриста.

Деонтологія формується як система норм, вимог та принципів належної професійної поведінки. Сформувавшись як наука, вона формує систему наукових знань про обов'язок та норми належної поведінки людей у реальній суспільній практиці. Отже, саме деонтологія пов'язує етику і право. Тому, крім існування загальних принципів приватної детективної (розшукової) діяльності, існує необхідність впровадження деонтологічних засад діяльності приватних детективів у сфері забезпечення прав і свобод людини та громадянина та встановлення належного рівня правопорядку в суспільстві та державі.

Деонтологічні норми регламентують діяльність приватних детективів з позицій стандартів, що сформувалися в суспільстві, щодо їх належної поведінки в тих чи інших проблемних ситуаціях. Вони підкреслюють зростаючу роль приватної детективної діяльності, наголошуючи, що остання повинна співпрацювати з населенням, з одного боку, та з правоохоронними органами – з іншого. Контакти детектива з населенням відбувається переважно у сфері правових відносин (де постійно пересікаються мораль і право), дотримання деонтологічних норм, етики, етикету, такту в професійній діяльності детектива мають тільки допомагати втіленню законності та правопорядку, не заподіювати шкоди закону. Разом з тим деонтологічні норми спрямовані усувати все те, що заважає взаєморозумінню та нормальній соціальній взаємодії детективів з громадянами. Говорячи про деонтологію детективної діяльності, слід виділити два аспекти даної проблематики – реалізація норм належної поведінки детектива, дотримання принципу неупередженості й абсолютної поваги до всіх людей з одного боку, а з другого – врахування демографічних, соціальних особливостей різних груп населення під час контактів з ними [3, с. 183].

Деонтологія приватної детективної (розшукової) діяльності – це галузь знань, що вивчає стандарти належної професійної поведінки приватних детективів, які засновані на соціальних, моральних цінностях суспільства та спрямовані на захист прав і свобод людини та громадянина, а також особливості реалізації цих стандартів у практичній діяльності детективів.

Список використаних джерел

1. Теорія держави і права : навч. посіб. / О. О. Тихомиров та ін. / За заг. ред. Л. М. Стрельбицької. Київ : Нац. акад. СБУ, 2016. 332 с.
2. Проект Закону «Про приватну детективну (розшукову) діяльність»
URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580
3. Гіда Є. О. Деонтологічний кодекс як форма закріплення деонтологічних норм. *Право і Безпека*. 2009. № 5. С. 181–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_5_43